

Ljubljana, 11. september 2018

POGLED NA IZOBRAŽEVANJE 2018 – KAZALNIKI OECD
EDUCATION AT A GLANCE 2018 – OECD INDICATORS

POUDARKI O SLOVENIJI

Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj (OECD) je 11. septembra 2018 uradno objavila mednarodni zbornik kazalnikov v izobraževanju, ki daje najobširnejši pregled izbranih mednarodno primerljivih podatkov o stanju in učinkih izobraževanja v 36 državah članicah OECD in partnerskih državah. Poudarki, preglednice in grafični prikazi s celotno publikacijo so dostopni na spletni strani OECD: https://www.oecd-ilibrary.org/education/education-at-a-glance_19991487.

V nadaljevanju vam predstavljamo nekatere poudarke **o Sloveniji**.

Padec izdatkov za izobraževanje v deležu BDP

Slovenija je tako iz javnih kot iz zasebnih virov za delovanje izobraževalnih institucij (brez vrtcev), vključno z raziskovanjem, v letu 2015 namenila 4,3 % BDP, kar je manj kot države OECD, ki so v povprečju namenile 5 % BDP, in države EU22, ki so v izobraževanje vložile 4,6 % BDP (Tabela C2.1).

Od leta 2005 do leta 2015 se je v Sloveniji delež porabe za izobraževalne institucije v BDP izrazito zmanjšal, saj znaša le še 84,8 % deleža kot pred desetimi leti. Padec v BDP je bil v zadnjem desetletju občutno večji kot v državah OECD in EU, kjer se je delež v BDP sicer tudi znižal, a v povprečju za 4 (v OECD) do 5 % (v EU22). (Tabela C2.3.)

Podatki, ki so objavljeni v EAG se nanašajo na desetletje od 2005 do 2015, saj mednarodno primerljivi finančni podatki iz mednarodnega prostora prihajajo z zamikom, v podatkih zato še ni mogoče razbrati učinkov politik v zadnjih dveh letih, ne v mednarodnem, ne v slovenskem merilu.

Za vrtce namenimo več kot v EU22 in OECD

Podatki o slovenski porabi za delovanje vrtcev kažejo mednarodno-primerjalno bolj svetlo sliko. V Sloveniji smo v letu 2015 namreč za delovanje vrtcev namenili 1,1 % BDP, medtem, ko je delež v OECD in v EU znašal 0,8 %. (Tabela B2.3a)

Skupna poraba za predšolsko vzgojo in formalno stopenjsko izobraževanje od primarne do vključno terciarne ravni je v letu 2015 po podatkih EAG torej znašala 5,4 % BDP, kar je enako kot v povprečju EU in pod povprečjem OECD, ki je znašalo 5,8 %.

V javnih izdatkih zmanjšan delež, namenjen za izobraževanje

Med vsemi javnimi izdatki so izdatki za izobraževanje od primarne do vključno terciarne ravni v letu 2015 v Sloveniji predstavljali 8,5 % delež. V povprečju v OECD izobraževanje zasede večji kos v celotnem kolaču javnih izdatkov – 11,1 %, v EU22 pa 9,5 % (Tabela C4.1). Še leta 2005 je bil delež, ki ga je v javnih izdatkih za izobraževanje namenjala Slovenija, enak povprečju OECD (11,5 %). Medtem, ko so države OECD v desetletju znižale delež za izobraževanje v javnih izdatkih za 0,4 %, se je ta v Sloveniji zmanjšal za 3 %. To zmanjšanje je drugo največje v opazovanih državah, večje zmanjšanje je v desetletju zabeležila le še Estonija. (Slika C4.1.)

Razmerje med javnimi in zasebnimi sredstvi za izobraževanje se ne spreminja

Razmerje med javnimi in zasebnimi vlaganji v izobraževanje je na ravneh od primarne do terciarne primerljivo z državami OECD. V Sloveniji 90 % izdatkov za izobraževalne institucije prihaja iz javnih, 10 % pa iz zasebnih virov (Tabela C.3.1.), razmerje med javnimi in zasebnimi vlaganji v izobraževanje se v Sloveniji v desetletju ni bistveno spremenilo (Tabela C3.3). Na teh ravneh izobraževanja iz javnih sredstev pokrijejo v OECD 90 %, v EU22 pa 92 % izdatkov.

Razlika pod povprečjem OECD in EU 22 in Slovenijo pa je izrazita pri razmerju porabe javnih in zasebnih sredstev za terciarno izobraževanje. Slovenija z javnimi viri pokrije 83 % izdatkov za izobraževalne ustanove na terciarni ravni, medtem ko v povprečju v državah OECD delež javnih sredstev v izdatkih za terciarno izobraževanje dosega 66 %, v državah EU22 pa 73 %. (Tabela C.3.1.) Podoben delež javnih sredstev v porabi za terciarno izobraževanje kot v Sloveniji so v letu 2015 na primer namenili v Belgiji in Nemčiji, večji delež pa so z javnimi sredstvi pokrili v Avstriji, na Islandiji, Finskem, Švedskem in Norveškem. (Tabela C.3.1.)

Mladi bolj izobraženi kot v OECD in EU

Raven izobrazbe mladih, starih od 25 do 34 let, v Sloveniji se je v desetletju med 2007 in 2017 izrazito dvignila. Leta 2007 je terciarno izobrazbo dosegalo 30 % mladih, kar je bilo pod povprečjem OECD (34 %) in EU 22 (32 %). Leta 2017 pa je višjo ali visokošolsko izobrazbo pridobilo že 45 % mladih v Sloveniji, kar je več kot v povprečju OECD (44 %) in EU22 (42 %).

Mlade ženske sicer v večini držav OECD in EU22 v večjem deležu dosežejo terciarno izobrazbo kot mladi moški. Tako kažejo tudi podatki za raven izobrazbe mladih v letu 2017. Razlika v deležu moških (33 %) in žensk (58 %), starih od 25 do 34 let, ki so v letu 2017 dosegali terciarno izobrazbo, je v Sloveniji druga največja v OECD, saj znaša kar 23 % in se je med letoma 2007 in 2017 povečala za 3 %. Le Latvija je v letu 2017 zabeležila za odstotek višjo razliko, povprečna razlika v OECD je bila 13 %. (Tabela A.1.2.)

Zaposlenost mladih v Sloveniji v starosti od 25 do 34 let s terciarno izobrazbo je v letu 2017 znašala 84 % in je bila primerljiva s povprečji EU22 (83 %) in OECD (84 %), čeprav se je v letih od 2007 do 2017 znižala za 6 %. Delež zaposlenih mladih s terciarno izobrazbo je v Sloveniji zaostajal v primerjavi z vsemi terciarno izobraženimi, podatki kažejo, da se terciarna izobrazba bolj obrestuje starejšim.

Boljšo statistiko zaposlenosti od svojih vrstnikov v EU22 in OECD pa so izkazovali 25 do 34 let stari s pridobljeno največ srednješolsko izobrazbo v Sloveniji. Njihova zaposlenost je v

zadnjem desetletju padala počasneje kot zaposlenost terciarno izobraženih in so leta 2017 beležili enako zaposlenost kot tisti s terciarno izobrazbo (83 %), kar je nad povprečjem OECD (77 %) in EU22 (78 %). (Tabela A3.2.)

Slovenija je v vrhu OECD pri kazalniku udeležbe mladih v izobraževanju, saj ima enega največjih deležev mladih v izobraževanju (Slika A2.4.) in enega najmanjših deležev mladih, ki pri 18 do 24 letih niso ne v zaposlitvi, ne v izobraževanju (Slika A2.1.).

Trajnostno naravnani tako mladi kot odrasli

EAG 2018 prinaša tudi zanimive poudarke **o socialnih izidih izobraževanja**. Podatki iz mednarodne raziskave o državljanski vzgoji, v kateri so sodelovali tudi slovenski osmošolci, kažejo, da je med vsemi sodelujočimi državami največ slovenskih učencev, kar 82 %, v šoli ali izven nje sodelovalo pri dejavnostih, povezanih s trajnostnim razvojem (Slika A6.a).

Na najvišje mesto med vsemi državami, zajetimi v Evropsko družboslovno raziskavo (European Social Survey – ESS), se Slovenija zavihti s podatkom o tem, kakšen delež odraslih (86 % v Sloveniji, v povprečju držav ESS 69 %) zavzema stališče, da je treba za varstvo okolja prevzeti osebno odgovornost (Tabela A6.3.)

V prvo peterko držav pa se Slovenija umešča tudi po deležu odraslih (25–64 let), ki poročajo, da si s svojim delovanjem prizadevajo za zmanjševanje energijske porabe, kar kažejo podatki evropske družboslovne raziskave (Slika A6.3). Pri tem je pomembno, da pri obeh kazalnikih praktično ni razlik med tistimi z nižjo ali višjo ravno izobrazbe.